

GRYSE, Edouard de (Roeselare 16 maart 1848 – Kortrijk 14 februari 1909).

Volgde de humaniora aan het Klein Seminarie van Roeselare en studeerde nadien van 1868 tot 1874 theologie achtereenvolgens te Brugge en te Rome. De Gryse werd op 25 mei 1872 te Brugge tot priester gewijd. Hij was van 1874 tot 1884 leraar wijsbegeerte aan het Klein Seminarie van Roeselare en doceerde van 1884 tot 1889 dogmatiek aan het Grootseminarie te Brugge. In 1890 werd hij benoemd tot deken van Kortrijk, waar hij in 1903 de Geschied- en Oudheidkundige Kring stichtte.

Als leerling aan het Roeselaarse Klein Seminarie was De Gryse actief in de Vlaamse lettergilde en als leraar maakte hij er De Groote Stooringe (1875) mee. Hij volgde de zaken van nabij, maar hield zich afzijdig. Hij ging wel in op het voorstel van Hugo Verriest om de situatie aan de bisschop uit te leggen. In zijn Roeselaarse leraarstijd was De Gryse ook betrokken bij de Gilde van Sinte Luitgaarde. In 1891 werd hij erevoorzitter van het Comité van Groeninghe dat de herdenkingsviering in 1902 van de Guldensporenslag voorbereidde. In de discussie over het wetsvoorstel-Edward Coremans ter vernederlandsing van het vrij middelbaar onderwijs aarzelde hij om echt partij te kiezen.

De Gryses Vlaamsgezindheid ging samen met een diepe christelijke sociale overtuiging. In 1881 verscheen zijn meesterwerk *Vaderlandsch recht en revolutie*, waarin de sociale problematiek centraal stond. Het was een van de weinige toenmalige Neder-

landstalige werken die ook in het Frans werden vertaald. Hij was medestichter van de Kortrijkse Gilde van Ambachten en Neringen (1891), maar liet zich niet tot het **daensisme** verleiden. Zijn sociale bekommernis en zijn uitgesproken Vlaamsgezindheid kostten hem waarschijnlijk tot twee keer toe de bischopszetel (in 1894 en 1895).

LITERATUUR: M. Vandekerckhove, 'Deken De Gryse, demokraat en Vlaming (1848-1909)', in *Pastor Bonus*, jg. 35 (1958), p. 453-469; – J. Verheecke, 'Edouard De Gryse, Kortrijks grote deken herdacht', in *Verslagen en mededelingen van De Leiegouw*, jg. 1 (1959), p. 167-176; – J. de Cuyper, 'De historische bedrijvigheid van deken De Gryse', in *Verslagen en mededelingen van De Leiegouw*, jg. 1 (1959), p. 177-185; – C. Duhamel, *Edouard De Gryse (1848-1909). Leven en werk*, KUL, onuitgegeven licentiaatsverhandeling, 1996.

CLAUDE DUHAMEL